

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 306782
Datum vergadering: 15 februari 2022
Datum voorstel: 18 januari 2022
Nummer: 15 A
Onderwerp: Beleidsnotitie "Lokaal eigendom"

Voorgesteld raadsbesluit

1. De beleidsnotitie lokaal eigendom bij grootschalige hernieuwbare energieopwekking vast te stellen;
2. Deze beleidsnotitie te integreren in het nog op te stellen beleid met betrekking tot het realiseren van grootschalige hernieuwbare energieopwekking.

Samenvatting van het voorstel

Met de beleidsnotitie "Lokaal eigendom" geldt een uniforme definitie van minimaal 50% lokaal eigendom bij de realisatie van projecten waar het gaat om grootschalige (groter dan 2MWh) hernieuwbare energieopwekking.

Met het vaststellen van de beleidsnotitie wordt tevens voldaan aan de gemaakte afspraken in het nationale Klimaatakkoord van 2019 en de gemaakte afspraken in de Regionale Energie Strategie (RES) Twente 1.0.

Aanleiding voor dit voorstel

De energietransitie is in alle opzichten een uitdagende opgave waarvoor we als totale samenleving staan. Gemeenten hebben in deze energietransitie een regierol toebedeeld gekregen.

De ervaring leert dat partijen bij de ontwikkeling van grootschalige hernieuwbare energieprojecten elk hun eigen invulling geven aan de participatiecomponent "Lokaal Eigendom". Dit wordt mede veroorzaakt doordat het voor gemeenten lastig is om richting die initiatieven een vorm van participatie af te dwingen.

Met de beleidsnotitie wordt bereikt dat de realisatie van minimaal 50% lokaal eigendom in het beleid van de gemeenten vastgelegd wordt en dat die 50% lokaal eigendom via participatie van onderaf ook haar invulling krijgt bij de realisatie van de projecten.

Beoogd resultaat van te nemen voorstel

De gemeente Tubbergen haakt aan bij de landelijke doelstelling dat in 2050 de energievoorziening volledig duurzaam moet zijn. Dat is ambitieus. Hiervoor moeten de komende jaren de nodige inspanningen geleverd worden. Hier willen we samen met inwoners, organisaties en andere gemeenten invulling aan geven.

In de begroting van 2022 via de actielijnen: Duurzaam van onderop, Energie; wind en zon, en maatschappelijk vastgoed willen we o.a.:

- Ondersteunen en aanjagen van werkgroepen en coöperaties duurzaamheid in de kernen;
- Stimuleren en faciliteren van initiatieven van inwoners, ondernemers en organisaties;
- Samen met Dinkelland, Losser en Oldenzaal invulling geven aan de grootschalige energietransities (wind en zon);
- Meer inzet op participatie rondom de energietransitie en de ontwikkeling van instrumenten om de lusten en lasten lokaal te laten zijn;
- Opstellen stimuleringsregeling voor o.a. het stimuleren van zon op dak;
- Verkennen mogelijkheden van een ontwikkelende rol van de gemeente bij de energietransitie;
- Ondersteuning bij duurzame instandhouding c.q. clustering van maatschappelijke voorzieningen.

Argumentatie

Als gemeente proberen we zo goed mogelijk beleid te maken op alle ontwikkelingen om onze klimaatdoelen te bereiken. De techniek staat niet stil en verschillende mooie oplossingen in het opwekken van hernieuwbare energie volgen elkaar hierin op. Veel technieken zien we om ons heen in grote- en kleine schaal ontstaan met ieder haar voor- en tegenstanders. Beleid is bedoeld om een goede balans te creëren in de maatschappelijke belangen. Een van de afwegingen hierin is de balans tussen de voor- en

tegenstanders.

De moeilijkheid bij het maken van beleid op dit punt is om per techniek duidelijk te krijgen wat de argumenten van de voor en tegenstanders zijn. Maar ook wat de invloedssfeer van deze argumenten is.

Elke vorm van hernieuwbare energie initiatieven krijgt in het gebied, waarin zij zich wil ontwikkelen, te maken met voor- en tegenstanders. In dat gebied zullen, in ieder geval de tegenstanders, hun uitgangspunten duidelijk maken. En dan vaak met als gevolg dat er ook niet meer van die uitgangspunten afgeweken wordt of kan worden. Veel gehoorde oorzaken van die tegenstand is, dat mensen zich niet vooraf betrokken of gehoord voelen of hebben gevoeld.

Daarnaast speelt mee dat veel technieken en projecten, die bijdragen in de energietransitie, overheidssteun genieten, maar dat de belastingbetaler zich hiermee nog geen "mede-eigenaar" voelt. Dit wordt nog eens ondersteund doordat diezelfde belastingbetaler niet direct de revenuen uit deze projecten ontvangt.

Het is daarom belangrijk dat bij het ontwikkelen van beleid invulling wordt gegeven aan een vorm van eigendom die als rechtvaardig voor hernieuwbare energie initiatieven gevoeld wordt.

Voor wat betreft de grootschalige hernieuwbare energie initiatieven achten we hierin minimaal 50% lokaal eigendom als reëel haalbaar voor alle vormen van techniek. (Bij projecten die voortkomen uit het REB-NOT kan zelfs tot 100% lokaal eigendom gerealiseerd worden en bij lokaal beleid op zon en wind kan ook een verhouding zoals 1/3 ontwikkelaar, 1/3 grondeigenaar, 1/3 participatie komen.)

Het lokale eigendom bij kleine projecten vindt vanzelf of via de lokale coöperaties plaats. Voor grootschalige projecten (projecten groter dan 2MWh), waarbij vaak ook grotere marktpartijen betrokken zijn, is het voor alle partijen belangrijk dat het lokale eigendom bij de realisatie van die projecten goed gedefinieerd is. Het is voor de initiatiefnemer belangrijk vooraf te weten met welke uitgangspunten hij in het project rekening dient te houden. Het is voor de omgeving belangrijk dat zij haar uitgangspunten vooraf aan de initiatiefnemer kenbaar kan maken. Kortom het is van belang dat iedereen ervan doordrongen is dat de component 50% lokaal eigendom haar invulling krijgt door samenwerking tussen initiatiefnemer en de omgeving waarin het project zich wil ontwikkelen.

Mogelijk dat dit op de initiatiefnemer in eerste instantie als belastend overkomt, maar de ervaring leert dat juist door deze grondbeginselen de maatschappelijke betrokkenheid meer kan bieden aan zowel de omgeving als aan het project. De onderlinge relaties tussen omgeving en initiatiefnemer ontstaan op deze wijze direct aan het begin van het project, waardoor de uitwisseling van elkaars uitgangspunten duidelijkheid geeft en kan leiden tot begrip, meedenken en meedoen. Mede hierdoor is de kans op uiteindelijke realisatie veel groter.

Met de beleidsnotitie die voorgesteld wordt gaan we uit van:

Definitie 50% lokaal eigendom zoals we die hanteren in Noordoost Twente:

Bij 50% lokaal eigendom gaat het om grootschalige energieprojecten waarvan de eigendom en daarmee de zeggenschap voor minimaal 50 % in handen is van een collectief van bewoners, in de vorm van een energiecoöperatie of vergelijkbaar.

Naast bewoners kunnen ook ondernemers en de gemeente deel uitmaken van een dergelijk collectief. Dit collectief kan zowel op regionale als op gemeentelijke schaal als op schaal van een dorp, buurtschap of wijk georganiseerd zijn.

Doel is daarbij onder andere een eerlijke verdeling van de lasten en de lusten voor de lokale omgeving van een grootschalig energieproject.

Definitie van lokale omgeving:

Er is geen landelijke standaard voor wat de lokale omgeving van een energieproject is. Welke bewoners, (agrarische) grondeigenaren en ondernemers onderdeel zijn van de lokale omgeving wordt per soort project bepaald.

Met de beleidsnotitie zijn gemeenten beter in staat om bij aanvragen voor grootschalig opwekken van hernieuwbare energie een aandeel van minimaal 50% lokaal eigendom bij deze projecten te bereiken. Bij de aanvraag omgevingsvergunning dienen stukken te worden overlegd, waaruit blijkt wat de inspanningen zijn geweest van deze initiatiefnemer en wat de resultaten zijn. Het ontbreken van 50% lokaal eigendom kan een reden zijn om de omgevingsvergunning te weigeren.

Andere vormen van financiële participatie, buiten 50% lokaal eigendom is alleen in uitzonderingssituaties mogelijk. Te denken valt aan een situatie waarbij omwonenden unaniem de voorkeur geven aan een

omwonendenregeling en de initiatiefnemer bereid is een substantiële bijdrage te leveren aan een omgevingsfonds, waaruit activiteiten worden gefinancierd waarmee de lokale gemeenschap als geheel is gebaat. Uitgangspunt blijft ook daarbij dat minimaal 50% van de opbrengsten ten goede van de gemeenschap moeten komen.

Deze beleidsnotitie wordt bij alle NOT-gemeenten ter besluitvorming voorgelegd. Buiten dat deze notitie duidelijkheid verschaft wordt hiermee binnen het NOT-gebied een gelijk speelveld gecreëerd richting ontwikkelaars/initiatiefnemers van grootschalige energieopwekking.

Wel bestaat vanzelfsprekend altijd een mogelijkheid dat een initiatiefnemer het oneens is met de beleidsnotitie en een aanvraag omgevingsvergunning indient zonder hiermee rekening te houden. Als de gemeente vervolgens op grond van de beleidsnotitie een negatief besluit neemt, kan een initiatiefnemer dit juridisch aanvechten om hieraan niet te hoeven voldoen.

Externe communicatie

De Beleidsnotitie Lokaal Eigendom te publiceren en deze actief ter kennis te brengen van:

- * initiatiefnemers op dit terrein, zoals deze bekend zijn bij de gemeente;
- * plaatselijke belangen, energiewerkgroepen, coöperaties (LEI's) en het REB-NOT.

Financiële paragraaf

Het vaststellen van de beleidsnotitie heeft geen directe financiële consequenties voor de gemeente.

Uitvoering

De beleidsnotitie wordt gepubliceerd op www.overheid.nl en actief ter kennis gebracht aan de initiatiefnemers, waarvan bekend is dat zij bezig zijn met een project voor grootschalige hernieuwbare energieopwekking.

Vervolgens wordt de beleidsnotitie opgenomen in het informatiemateriaal over het beleid dat verstrekt wordt aan mogelijke initiatiefnemers van dergelijke projecten.

De handhaving op de uitvoering van de beleidsnotitie zal dienen te gebeuren door de afdeling RO van de gemeente, met ondersteuning van de medewerkers die betrokken zijn bij Energie van Noordoost Twente.

Evaluatie

In het besluit is opgenomen dat de beleidsnotitie te zijner tijd geïntegreerd zal worden in het overige beleid met betrekking tot het realiseren van grootschalige hernieuwbare energieopwekking. Dit betekent dat de evaluatie van deze beleidsnotitie meegenomen zal worden in dit beleid.

Een aparte evaluatie van deze beleidsnotitie is daarmee niet aan de orde.

Harmonisatie Dinkelland-Tubbergen

In beide gemeenten is er nog geen sprake van een beleidsnotitie lokaal eigendom. Door dit in beide gemeenten ter besluitvorming aan te bieden aan de gemeenteraad onder dezelfde condities, is de harmonisatie al bij aanvang een feit.

Burgemeester en wethouders van Tubbergen,

de secretaris

de burgemeester

ing. J.L.M. Scholten

Drs. Ing. W.A.M. Haverkamp - Wenker

Raadsbesluit

Datum: 15 februari 2022
Nummer: 15 B
Onderwerp: Beleidsnotitie "Lokaal eigendom"

De raad van de gemeente Tubbergen,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 18 januari 2022, nr. 15 A;

gelet op het advies van de raadscommissie van 1 februari 2022

gelet op artikel 4:81 Awb

besluit:

1. De beleidsnotitie lokaal eigendom bij grootschalige hernieuwbare energieopwekking vast te stellen;
2. Deze beleidsnotitie te integreren in het nog op te stellen beleid met betrekking tot het realiseren van grootschalige hernieuwbare energieopwekking.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 15 februari 2022

de griffier,

H.J.M.J. van Limbeek-ter Haar

de voorzitter,

Drs. Ing. W.A.M. Haverkamp - Wenker